

Competenties toetsen concreet

Ger van der Kroft e.a.

BVE Brochurereeks Perspectief op Assessment 2

Cito groep

Beroepsonderwijs en
volwasseneneducatie

Competenties toetsen concreet

Voorbeelden van (proef)competentietoetsen niveau 1 en 2
VMBO/MBO

© Citogroep Arnhem 2002. Auteursrechten voorbehouden.

Niets uit dit werk mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Citogroep worden openbaar gemaakt en/of verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie/reprografie, scanning, computersoftware of andere elektronische verveelvoudiging of openbaarmaking, microfilm, geluidskopie, film- of videokopie of op welke wijze dan ook.

Voorwoord

Dit tweede deel van de brochurereeks 'Perspectief op Assessment' van de unit BVE/HO van de Citogroep is een logisch vervolg op deel 1. Ging deel 1 'Anders opleiden, anders toetsen' vooral in op een visie op de aansluiting van toetsing op het onderwijs, dit deel gaat over de daadwerkelijke praktijk.

In het project 'Baanbreker' is gezocht naar een manier om met name leerlingen van niveau 1 en 2 onderwijs te bieden dat voor hen interessant is en ook nog eens de mogelijkheid vergroot op het vinden van werk. Dat je daarbij uitkomt op contextrijk en competentiegericht onderwijs ligt dan voor de hand. Het is immers belangrijker dat de beginnende werknemer adequaat kan reageren in bepaalde situaties, dan dat hij of zij aantoont over veel parate kennis te beschikken. Natuurlijk blijft kennis noodzakelijk, maar competent handelen is essentieel. En natuurlijk moet de toetsing aansluiten bij de gekozen onderwijsvorm.

Op verzoek van het project 'Baanbreker' heeft de Citogroep voor de certificaat-trajecten VMBO-BVE een aantal competentietoetsen ontwikkeld. Ze zijn gebaseerd op taakopdrachten voor verschillende branches. Door de korte tijd waarin de toetsen ontwikkeld moesten worden, zijn ze nog niet gepretest; vandaar de term proeftoetsen. Ze geven wel een goed beeld van wat competentiegericht toetsen in de praktijk betekent.

Voor de ontwikkeling van de competentietoetsen heeft een klein team van medewerkers zich vol overgave ingezet. Ik dank met name Kaatje Dalderop, Wil Knappers, Ger van der Kroft en Jan Rem. De ontwikkeling is ondersteund door adviezen van Jonne van Diggele, hoofd Onderwijs van ROC Nijmegen. José Noijons heeft de tekst kritisch doorgenomen. De administratieve ondersteuning is verricht door Mandy Paryanto. Ook hen dank ik voor de zinnvolle bijdragen.

Wij merken dat er veel vraag is naar voorbeelden van competentietoetsen. Daarom is in overleg met 'Baanbreker' besloten om een aantal voorbeelden in een aangepaste vorm voor een groter publiek toegankelijk te maken. Aan de hand van deze voorbeelden kan iedereen zien op welke wijze de theorie is verwerkt in concrete producten. Omdat we deze toetsen beschouwen als proeftoetsen, zijn we zeer benieuwd naar uw ervaringen en op- en/of aanmerkingen. U kunt deze via perspectief@citogroep.nl aan ons melden. Het thema competentietoetsen verdient immers veel en intensieve aandacht en

discussie. Aan u het oordeel of we daaraan met deze brochure een bijdrage hebben geleverd.

Willem Spee
unitmanager BVE/HO
Citogroep

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Wat zijn competenties?	7
2 Competentiegericht onderwijs	11
3 Competentiegericht beoordelen en toetsvormen	13
4 Kenmerken van competentietoetsen	15
5 Voorbeelden van competentietoetsen	17
Autotechniek VMBO, Micrometer VMBO 4	18
Bouwassistent VMBO, Profiel stellen VMBO 3	22
Winkelassistent ROC, Inpakken	26
Administratie VMBO en ROC, Informatie opzoeken en verstrekken	30
Horeca ROC, Schillen, wassen, snijden	34
Zorghulp VMBO:	
Verrichten van alledaagse schoonmaak- en onderhouds-activiteiten VMBO 3 en 4	40
Bieden van hulp bij alledaagse activiteiten VMBO 3 en 4	48
6 Brancheoverstijgende competentietoets	57
Literatuur	63

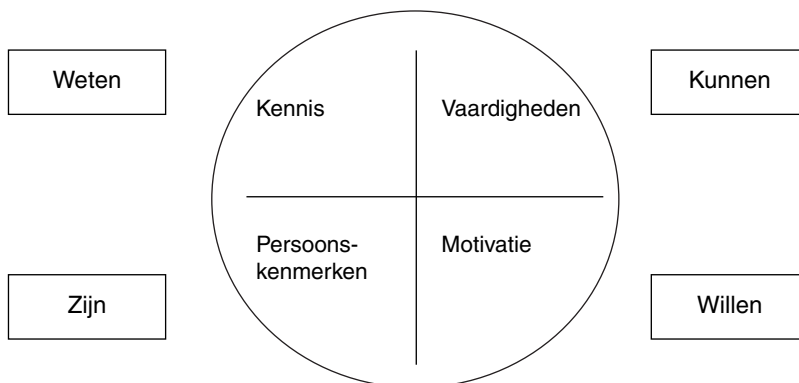
1 Wat zijn competenties?

Er is sprake van een competentie (Bos, 1998) als informatie wordt gegeven over de volgende componenten:

- Een *inhoudsclassificatiecomponent* die aangeeft over welke competentie het gaat.
- Een *context* waarin de competentie wordt getoond.
- *Vaardigheden* die nodig zijn om de competentie te kunnen tonen.
- *Kennis* die nodig is om de competentie te kunnen tonen.
- *Persoonlijke eigenschappen* die sturing kunnen geven aan de competentie.
- *Criteria* waaraan gedrag moet voldoen wil men stellen dat de competentie beheerst wordt.

Competenties zijn dus breder dan vaardigheden, ze zijn complexer en omvattender. Een competentie blijkt pas in een bepaalde situatie (context) door bepaald gedrag (actie). Om competenties te kunnen beoordelen is het nodig deze twee voorwaarden in te bouwen.

De volgende figuur (Schipper, Jie a Joen en de Kleer, 1999) geeft de samenstelling van een competentie duidelijk weer. De component 'persoonlijke eigenschappen' is in deze figuur onderverdeeld in 'persoonskenmerken' en 'motivatie'.

In bovenstaande figuur komt niet tot uitdrukking dat een competentie altijd in een context geplaatst dient te worden en dat de competentie zichtbaar moet worden in gedrag (spontaan, of door dit gericht uit te lokken). Voor het adequaat beheersen van competenties kunnen eisen aan het resultaat gesteld worden. En resultaten zijn meetbaar.

Hoe zichtbaar zijn competenties?

Voor de ontwikkeling van competenties zijn de zichtbare deskundigheid en vaardigheid van beginnende beroepsbeoefenaren belangrijk, maar ook hun dieper liggende drijfveren en kwaliteiten; dat zijn de fundamenteën van de individuele competenties. De eerder genoemde persoonlijke eigenschappen geven sturing aan de competenties. Competenties omvatten ook waarden, normen, visies op zichzelf en anderen, creatieve en productieve omgang met kennis en ervaringen, motivatie en gedrevenheid. Juist deze vermogens zijn voor de uitvoering van verantwoordelijke taken van groot belang, maar in tegenstelling tot gewone vakkennis en vaardigheden zijn ze moeilijk te leren. En omdat ze niet altijd zichtbaar zijn, zijn ze ook moeilijk te meten. Iemand's competenties worden zichtbaar door die persoon gericht gedrag te ontlokken en keuzes te laten maken. Vervolgens moet hij die verantwoordelen en reflecteren op alternatieve situaties.

In de volgende figuur worden competenties uitgebeeld als een ijsberg waarvan alleen het topje zichtbaar is (Bergenhengouwen, 1998).

Ad 1: De zichtbare top betreft de vakkennis en technische vaardigheden die kenmerkend zijn voor het vak en noodzakelijk voor de uitoefening van het beroep.

Ad 2: Onder de zichtbare top bevindt zich de laag van de intermediaire vaardigheden, die in meer beroepssituaties toepasbaar zijn. Deze omvatten onder andere sociale en communicatieve vaardigheden, algemeen technische en beroepsmatige inzichten en organisatorische kwaliteiten en handelingsoriëntaties. De intermediaire vaardigheden zijn belangrijk met betrekking tot flexibiliteit en multi-inzetbaarheid. Ze zijn echter niet gemakkelijk te leren en vragen individuele begeleiding en feedback.

- Ad 3: De derde laag bestaat uit waarden en normen, ethiek en moraal. Deze waarden en normen zijn in de persoon geïnternaliseerd op basis van eigen inzichten, ervaring en opleiding en zij uiten zich in een 'mentaliteit'. Het zich eigen maken van nieuwe waarden en normen is een geheel eigenstandig en langdurig socialisatieproces.
- Ad 4: De vierde laag bestaat uit dieperliggende kenmerken, zoals persoonlijke geaardheid, het zelfconcept, eigenlijke motieven en de bron van de gedrevenheid en inzet bij handelen. Deze karakteristieken zijn niet of nauwelijks zichtbaar, maar heel sterk bepalend voor het handelen in specifieke situaties. Deze aspecten aan de basis zijn zeer moeilijk te ontwikkelen en te leren. Het is daarom beter om ze bij het selectieproces vooraf te betrekken.

Uit het bovenstaande blijkt dat de persoonlijke achtergrond (persoonlijkheids-eigenschappen) belangrijke grenzen stelt aan de competenties die toekomstige beroepsbeoefenaren kunnen ontwikkelen.

2 Competentiegericht onderwijs

Met name in beroepsopleidingen zie je een verschuiving van kennisgericht opleiden naar competentiegericht opleiden. Competentiegericht leren is onlosmakelijk verbonden met een bepaalde visie op het leerproces en de instructie. De verschillen met het 'traditionele' onderwijsconcept vatten Schlusmans & Slotman (in Jochems W en Schlusmans K, 1999) als volgt samen:

Traditioneel leren	Competentiegericht leren
Kennisinhouden en disciplinegerichte vaardigheden als uitgangspunt voor het curriculum	Realistische praktijksituaties als uitgangspunt voor het curriculum
Onderwijsproces staat centraal	Leerproces staat centraal
Sturing door docent	Docent als coach/begeleider
Passieve student	Sturing door docent
Modules zijn afgeleid van afzonderlijke disciplines	Modules zijn voor een belangrijk deel interdisciplinair
Afzonderlijke vaardigheidsmodules	Algemene vaardigheden geïntegreerd in het hele curriculum
Toetsen is alleen een taak van de docent	Zelfreflectie en zelftoetsing spelen een fundamentele rol

We vatten de kenmerken van competentiegericht onderwijs samen in de volgende vier begrippen:

- integratie
- contextrijke omgeving
- reflectie
- zelfsturing leerlingen

Bij opdeling van beroepskwalificaties in vakken loopt men het risico dat competentiegericht onderwijs niet verschilt van het traditionele onderwijs. Waar het om gaat, is kwalificaties zoveel mogelijk in termen van competenties te formuleren en dit in het onderwijsprogramma als zodanig herkenbaar terug te laten komen. Uiteraard zullen enkele basisvaardigheden en basiskennis afzonderlijk, op traditionele wijze aangeleerd moeten worden. Maar die kennis en vaardigheden moeten zo snel mogelijk geplaatst worden in de context van het beroep.

3 Competentiegericht beoordelen en toetsvormen

Competentiegericht onderwijs moet vergezeld gaan van een wijze van toetsen die daarop aansluit. In dat onderwijs zien toetsen en beoordelingen er anders uit en zijn leren en toetsen geen onderscheiden activiteiten meer. Het beoordelen van competenties vraagt een diversiteit aan toetsvormen die binnen een (gesimuleerde) beroepscontext worden afgenomen. Naast de summatieve functie (eindbeoordeling) krijgen toetsen ook een belangrijke ondersteunende, formatieve functie en dat betekent dat leerlingen tijdens het leerproces fouten mogen maken. Daarop mogen ze niet worden afgerekend. Wel mogen de gegevens van een dergelijk leerproces worden meegenomen in de uiteindelijke beoordeling of iemand competent is. In competentiegericht onderwijs is toetsing verweven met het onderwijs; het is niet een gescheiden (eind)product, maar vormt een steeds terugkerend onderdeel van het leerproces.

Het systeem van toetsing om het verwerven van competenties te ondersteunen, is cyclisch en concentrisch. Het leren van competenties verlangt niet alleen andere toetsvormen, maar vooral een andere toetsfilosofie. Toetsen en beoordelen staan in dienst van het leren, en niet omgekeerd, aldus De Bie, (2000). Toetsing heeft in dit nieuwe onderwijsconcept vooral een sturende werking voor de student en minder een controlefunctie voor de docent. Het onderscheid tussen formatieve en summatieve toetsing zal bij competentiegericht onderwijs minder hard zijn. Het is zelfs denkbaar dat uitsluitend op basis van diverse formatieve toetsen een eindoordeel bepaald wordt, waardoor summatieve toetsing overbodig is.

Voor het toetsen en beoordelen van competenties zijn verschillende toetsvormen geschikt. Door die te combineren, wordt nog meer recht gedaan aan het begrip competentie. Elke toets (opdracht) heeft tot doel een (onderdeel van) een competentie te toetsen. Er moet een balans gevonden worden tussen de intensiteit (tijdsduur) en het aantal keren dat de student een prestatie moet leveren. De meetbetrouwbaarheid is mede afhankelijk van het aantal opdrachten waaruit de toets bestaat. De algemene regel is: hoe meer opdrachten, hoe betrouwbaarder de meting (Van Berkel, 1999). Hoe in dat geval de verschillende toetsresultaten ten opzichte van elkaar gewogen moeten worden, is dan wel een punt van aandacht.

De beoordeling van studenten zal ook in competentiegericht onderwijs aan een aantal toetstechnische eisen moeten voldoen: validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van het meetinstrument en transparantie en uitvoerbaarheid van de beoordeling. Maar hier doet zich een spanningsveld voor. Observatie in een reële situatie zal eerder onderhevig zijn aan subjectiviteit dan een opdracht die door getrainde beoordelaars in een skillslab of assessment center wordt beoordeeld, terwijl juist die reële situatie het meest authentiek en contextrijk is. Men zal dus afwegingen moeten maken (en vooral zich bewust moeten zijn van de consequenties van de keuzes) tussen mate van accuraatheid, generaliseerbaarheid en extrapoleerbaarheid van de resultaten die verkregen worden met de verschillende toetsvormen en beoordelingsmethodes.

4 Kenmerken van competentietoetsen

Een competentietoets kan in verschillende opzichten afwijken van een traditionele toets. Op grond van eerder genoemde kenmerken van competenties dient een competentietoets aan één of meer van onderstaande voorwaarden te voldoen.

1. In één toets worden meerdere eindtermen getoetst.
Eindtermen zijn over het algemeen specifiek, een competentie is in principe een combinatie van kennis, vaardigheden en houding. Het ligt dan ook voor de hand om meer eindtermen te combineren.
2. In één toets zijn eindtermen met verschillende taxonomiecodes opgenomen.
Dat betekent dat je bij het opstellen van een toetsplan uitgaat van een clustering van eindtermen op basis van een verscheidenheid aan taxonomieën, die dan wel inhoudelijk op elkaar zijn afgestemd.
3. Het gebruik van meer toetsen en toetsvormen.
Eén toetsvorm zal in veel gevallen niet voldoende zijn om een competentie vast te stellen; dat zullen er vaak twee of meer moeten zijn. Bijvoorbeeld: een vaardigheidstoets in combinatie met een reflectiegesprek, een casustoets met opdrachten als het opzoeken van informatie en het voeren van een gesprek, of een groepsopdracht waarin het vermogen om samen te werken en interactieve vaardigheden aan bod komen.
4. Het gebruik van aangepaste en/of nieuwe toetsvormen in een contextrijke situatie.
De schriftelijke toets met open en gesloten vragen is niet langer de meest gebruikte vorm, maar vormt een onderdeel van een groter geheel. Verder is de casustoets handelingsgericht, zodat daarin de vaardigheden getoetst kunnen worden. Ook zijn het gebruik van multimedia en ICT van invloed op de nieuwe toetsvormen. En er zijn alternatieve mogelijkheden om aan te geven of een student over bepaalde competenties beschikt, bijvoorbeeld de aanleg van een portfolio.
5. Formatieve toetsingsmomenten tellen mee in het eindoordeel.
Bij competentiegericht onderwijs gaat het zowel om het eindresultaat, als om het totale proces. Dus ook de snelheid en het gemak waarmee studenten competenties verwerven zijn van belang, zeker als tussentijdse toetsing kan leiden tot aanpassing in de onderwijsroute (doelmatige leerwegen). Toetsing is een natuurlijk onderdeel van het leren en niet alleen een afsluiting. Ook resultaten van die formatieve toetsing hebben een waarde.

6. Als eindtermen bij een kerncompetentie horen, worden ze meerdere keren getoetst.

Dit punt loopt vooruit op een mogelijke aanpassing van de kwalificatiestructuur. Als het begrip competenties daarin een uitdrukkelijke plaats krijgt, zal naar alle waarschijnlijkheid ook het begrip kerncompetentie naar voren komen. Kerncompetenties (te vergelijken met 'sleutelvaardigheden') zijn van groot belang voor de beroepsuitoefening. Omwille van validiteit en betrouwbaarheid lijkt het gerechtvaardigd om de eindtermen die verbonden zijn met deze kerncompetenties meerdere keren te toetsen.

5 Voorbeelden van competentietoetsen

Bij het ontwikkelen van competentietoetsen zijn we uitgegaan van de volgende definitie van het begrip competentie (zie ook p. 7):

Een competentie geeft informatie over

- *inhoud,*
- *context,*
- *vaardigheden,*
- *kennis,*
- *motivatie,*
- *persoonlijke eigenschappen.*

Deze beide laatste onderdelen worden zichtbaar in de beroepshouding.

Om het geheel zichtbaar en dus meetbaar te maken, zijn er criteria ontwikkeld waaraan competent gedrag moet voldoen. Een competentietoets is dus een instrument waarmee de genoemde onderdelen gemeten worden. De toets kan uit verschillende soorten instrumenten bestaan om zoveel mogelijk elementen van de competentie te kunnen beoordelen. Bijvoorbeeld: een opdracht om een bepaalde vaardigheid te tonen, gevolgd door een reflectie-interview of -verslag, eventueel aangevuld met een multimediale toets.

Indien het toetsingsmoment geïntegreerd plaatsvindt bij de uitvoering van taken en opdrachten, dan zullen die een beroep moeten doen op bovengenoemde elementen van een competentie. Zo voorkom je dat er teveel apart getoetst wordt. Vanzelfsprekend is vooraf een inventarisatie gemaakt over welke eindtermen c.q. exameneisen een uitspraak moet worden gedaan.

Bij een goede taak/opdracht voor het meten van competenties is vaak sprake van een grote complexiteit van vereiste vaardigheden. Die vaardigheden zijn in de geselecteerde voorbeelden vanuit het project 'Baanbreker' zo veel mogelijk opgenomen. De beoordelaar moet echter vooraf bepalen of voor de uitspraak of iemand 'competent' is, het noodzakelijk is dat alle vaardigheden zijn getoond. In het beoordelingsmodel is veelal uitgegaan van een deelverzameling van de uitgevoerde handelingen.

Op de volgende bladzijden zijn de voorbeelden weergegeven.

<p style="text-align: center;">Autotechniek VMBO Competentietoets 'Micrometer' VMBO 4</p>

Omschrijving competentie

De leerling kan zelfstandig met behulp van een opdrachtkaart met de juiste meetinstrumenten in 0.01 mm nauwkeurig aangewezen motoronderdelen opmeten. De leerling kan de meetgegevens op de juiste wijze registreren. In geval van afwijkingen ten opzichte van de bedrijfsgegevens kan de leerling aangeven welke maatregelen genomen moeten worden.

Uitvoering

De leerling krijgt een taak waarin hij het bovenstaande moet uitvoeren. De voorbereiding gebeurt aan de hand van een opdrachtkaart. De taak wordt daarna planmatig uitgevoerd. Vooraf en na de uitvoering moet de leerling de te meten materialen en de instrumenten zorgvuldig schoonmaken en nadien opruimen. De leerling kan zijn handelen en de verkregen resultaten toelichten.

De beroepshouding blijkt uit:

- een planmatige aanpak,
- rekening houden met eigen veiligheid en die van anderen,
- vlot werktempo,
- zelfstandige aanpak,
- nauwgezet werken,
- initiatief nemen.

Beoordeling

De aspecten worden beoordeeld op een tweepuntsschaal.

U scoort 0 als het betreffende beoordelingsaspect onvoldoende of twijfelachtig is.

U scoort 1 als het betreffende beoordelingsaspect voldoende of goed is.

De weging van de onderdelen voorbereiding, uitvoering, evaluatie en beroepshouding vindt u na het beoordelingsinstrument.

De kolom 'Bijzonderheden' kunt u gebruiken voor aantekeningen voor een eventueel vervolg.

Instructie voor de leerling

Beoordeling van het onderdeel 'Werken met de micrometer'

Wat wordt beoordeeld?

Je moet met behulp van een opdrachtkaart een aantal metingen doen met de micrometer. De metingen moeten op 0.01 mm nauwkeurig zijn.

Waar en door wie wordt beoordeeld?

Tijdens je stage word je door je stagebegeleider beoordeeld.

Wat moet je doen?

Wat je moet doen staat op je opdrachtkaart. Lees de opdrachtkaart zorgvuldig. Na de metingen heb je een kort gesprek met je begeleider. In dit gesprek kijk je terug op hoe het is gegaan en wat je eventueel kunt verbeteren.

Waar let je begeleider op?

Je begeleider let op hoe je de activiteit voorbereidt en uitvoert.

Hij/zij let bovendien op je beroepshouding. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook beoordeeld wordt of je vlot, nauwgezet en veilig werkt. Ook het gesprek na afloop maakt deel uit van deze 'toets'.

Je begeleider heeft een formulier waarop precies staat waar hij/zij bij de beoordeling op let.

Als je dit formulier wilt zien, kun je het aan je begeleider vragen.

Beoordelingsinstrument

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
1	gebruikt de opdrachtkaart voor de voorbereiding		
2	legt de benodigde materialen en instrumenten in de juiste volgorde klaar		
3	reinigt de meetinstrumenten		
4	controleert de 0-stand van de meetinstrumenten		
5	reinigt de op te meten onderdelen		
	Totaal		

B: uitvoering

6	doet de juiste stappen in de juiste volgorde		
7	kiest de juiste instrumenten		
8	gaat vaardig om met de instrumenten		
9	maakt de instrumenten tussendoor regelmatig schoon		
10	controleert de meetresultaten		
11	registreert op een juiste manier de meetresultaten volgens de opdrachtkaart		
12	trekt de juiste conclusies		
13	legt de materialen en instrumenten weer terug		
	Totaal		

C: evaluatie

14	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
15	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
16	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
17	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

D: beroepshouding

18	werkt planmatig		
19	houdt rekening met veiligheid van zichzelf en anderen		
20	heeft vlot werktempo		
21	werkt zelfstandig		
22	toont initiatief		
23	werkt nauwgezet		
	Totaal		

Weging van de onderdelen en conclusie

Alle aspecten worden gescoord met 0 of 1, waarbij 0 = onvoldoende/twijfelachtig en 1 = voldoende/goed.

Voor de onderdelen voorbereiding (A), uitvoering (B) en evaluatie (C) kunnen in totaal 17 punten worden behaald. De leerling moet hier minimaal 11 punten halen (65%).

Voor het onderdeel beroepshouding (D) bedraagt het maximale aantal punten 6. De leerling moet hier minimaal 4 punten halen.

Dus:

- Onderdeel A, B, C = totaal 17 scorepunten, waarvan minimaal 11 behaald moeten worden.
- Onderdeel D = totaal 6 scorepunten, waarvan minimaal 4 behaald moeten worden.

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, B, C enerzijds en D anderzijds is niet mogelijk. Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij het niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

<p style="text-align: center;">Bouwassistent VMBO Competentietoets 'Profiel stellen' VMBO 3</p>

Omschrijving competentie

De leerling kan onder begeleiding aan de hand van een tekening samen met een collega een profiel stellen ten behoeve van maatvoering van metselwerk.

Uitvoering

De uitvoering vindt plaats in het praktijklokaal of, indien mogelijk, in de BPV. Afhankelijk van de plaats van uitvoering vindt de beoordeling plaats door de docent of door de praktijkbegeleider.

De leerling krijgt een opdrachtkaart met tekeningen. Aan de hand daarvan wordt bepaald welke en hoeveel materialen en gereedschappen er nodig zijn.

In nauwe samenwerking tussen de twee deelnemers wordt het profiel volgens de opdrachtkaart gesteld.

De deelnemers kunnen hun handelen en resultaten toelichten met behulp van de vragen op de opdrachtkaart.

De beroepshouding blijkt uit:

- een planmatige aanpak,
- rekening houden met eigen veiligheid en die van anderen,
- vlot werktempo,
- zelfstandige aanpak,
- kunnen samenwerken,
- communicatieve vaardigheden en vriendelijkheid,
- nauwgezet werken,
- initiatief nemen.

Beoordeling

De aspecten worden beoordeeld op een tweepuntsschaal.

U scoort 0 als het betreffende beoordelingsaspect onvoldoende of twijfelachtig is.

U scoort 1 als het betreffende beoordelingsaspect voldoende of goed is.

De weging van de onderdelen voorbereiding, uitvoering, evaluatie en beroepshouding vindt u na het beoordelingsinstrument.

De kolom 'Bijzonderheden' kunt u gebruiken voor aantekeningen voor een eventueel vervolg.

Instructie voor de leerling

Beoordeling van het onderdeel 'Profielen stellen'

Wat wordt beoordeeld?

Je moet een profiel stellen met behulp van een tekening.

Je werkt samen met een medeleerling.

Waar en door wie wordt beoordeeld?

Tijdens je stage word je door je stagebegeleider beoordeeld. Tijdens het werken in een praktijklokaal word je door je docent beoordeeld.

Wat moet je doen?

Lees de instructies op de opdrachtkaart en volg deze precies op.

Waar let je begeleider op?

Je begeleider let op hoe je de activiteit voorbereidt en uitvoert.

Hij/zij let bovendien op je beroepshouding. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook beoordeeld wordt of je vlot, precies en veilig werkt en of je vriendelijk omgaat met je helper.

Ook het gesprek na afloop maakt deel uit van deze 'toets'.

Je begeleider heeft een formulier waarop precies staat waar hij/zij bij de beoordeling op let.

Als je dit formulier wilt zien, kun je het aan je begeleider vragen.

Beoordelingsinstrument

A: voorbereiding

Nr	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
1	geeft met behulp van de opdrachtkaart aan welke en hoeveel materialen en gereedschappen er nodig zijn		
2	legt de materialen en de gereedschappen in een handige volgorde klaar		
3	overlegt met de docent of praktijkbegeleider over een geschikte plaats		
4	bepaalt samen met de mededeelnemer de volgorde van de handelingen en de wisseling		
	Totaal		

B: uitvoering

5	voorziet profiel en schoren van voetplankjes		
6	zet profiel vast		
7	houdt profiel waterpas		
8	geeft de helper duidelijke instructies		
9	laat de schoren bevestigen		
10	controleert opnieuw stand profiel en stelt eventueel definitief bij		
11	ruimt materialen en gereedschappen netjes op		
	Totaal		

C: evaluatie

12	beantwoordt de vragen op de opdrachtkaart		
13	licht de antwoorden op de vragen toe		
14	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
15	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
16	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
17	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

D: beroepshouding

18	werkt planmatig		
19	houdt rekening met eigen veiligheid en die van anderen		
20	werkt zelfstandig (roept maximaal 2x hulp van begeleider in)		
21	werkt goed samen		
22	overlegt met en geeft duidelijke instructies aan helper		
23	gaat vriendelijk om met helper		
24	werkt nauwgezet		
25	heeft vlot werktempo		
26	werkt netjes		
27	toont initiatief		
	Totaal		

Weging van de onderdelen en conclusie

Alle aspecten worden gescoord met 0 of 1, waarbij 0 = onvoldoende/twijfelachtig en 1 = voldoende/goed.

Voor de onderdelen voorbereiding (A), uitvoering (B) en evaluatie (C) kunnen maximaal 17 punten worden behaald. De leerling moet hier minimaal 11 punten halen (65%).

Voor het onderdeel beroepshouding (D) bedraagt het maximale aantal punten 10.

De leerling moet hier minimaal 6 punten halen.

Dus:

- Onderdeel A, B, C= totaal 17 scorepunten, waarvan minimaal 11 behaald moeten worden.
- Onderdeel D = totaal 10 scorepunten, waarvan minimaal 6 behaald moeten worden.

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, B en C enerzijds en D anderzijds is niet mogelijk. Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij het niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

Winkelassistent ROC Competentietoets 'Inpakken'

Omschrijving competentie

De leerling kan zelfstandig in de BPV gedurende drukke periodes in de winkel de caissière helpen bij het inpakken van tenminste 5 verschillende soorten pakjes, rekening houdend met de wensen van de klanten.

Uitvoering

De deelnemer moet gedurende de BPV-periode als het druk is in de winkel de caissière helpen bij het inpakken van de pakjes voor de klanten.

Hij/zij moet minstens 5 verschillende soorten pakjes inpakken (denk aan verschillende soorten cadeauverpakkingen, glaswerk, speelgoed, etc.). Hij/zij houdt hierbij rekening met de wensen van de klant en werkt snel en netjes. De leerling licht zijn handelen en de verkregen resultaten toe in een gesprek.

De beroepshouding blijkt uit:

- een planmatige aanpak,
- rekening houden met eigen veiligheid en die van anderen,
- vriendelijke omgang met klant en collega,
- zelfstandige aanpak,
- vlot werktempo,
- nauwgezet werken,
- initiatief nemen.

Beoordeling

De aspecten worden beoordeeld op een tweepuntsschaal.

U scoort 0 als het betreffende beoordelingsaspect onvoldoende of twijfelachtig is.

U scoort 1 als het betreffende beoordelingsaspect voldoende of goed is.

De weging van de onderdelen voorbereiding, uitvoering, evaluatie en beroepshouding vindt u na het beoordelingsinstrument.

De kolom 'Bijzonderheden' kunt u gebruiken voor aantekeningen voor een eventueel vervolg.

Instructie voor de leerling

Beoordeling van het onderdeel 'Inpakken'

Wat wordt beoordeeld?

Je moet als het druk is in de winkel de caissière helpen pakjes van klanten in te pakken. Overleg met je stagebegeleider wanneer je dit kunt oefenen en wanneer het kan worden beoordeeld.

Waar en door wie wordt beoordeeld?

Tijdens je stage word je door je stagebegeleider beoordeeld.

Wat moet je doen?

Je helpt de caissière met het inpakken van pakjes van klanten. Je doet dit als het druk is in de winkel. Het gaat er dus (ook) om of je onder tijdsdruk netjes kunt inpakken.

Na afloop heb je een kort gesprek met je begeleider.

Waar let je begeleider op?

Je begeleider let op hoe je de activiteit voorbereidt en uitvoert.

Hij/zij let bovendien op je beroepshouding. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook beoordeeld wordt of je vlot, netjes en veilig werkt en op een vriendelijke manier met klanten omgaat.

Ook het gesprek na afloop maakt deel uit van deze 'toets'.

Je begeleider heeft een formulier waarop precies staat waar hij/zij bij de beoordeling op let.

Als je dit formulier wilt zien, kun je het aan je begeleider vragen.

Beoordelingsinstrument

A: voorbereiding

Nr	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
1	overlegt met stagebegeleider of en wanneer deze activiteiten uitgevoerd mogen en kunnen worden		
2	controleert of alle benodigde materialen en hulpmiddelen in voldoende mate aanwezig zijn. Zo niet, vult die aan.		
3	is alert op de drukte in de winkel en biedt op het juiste moment diensten aan		
	Totaal		

B: uitvoering

4	vraagt klant naar wensen		
5	pakt pakjes op de juiste manier in		
6	vraagt klant naar tevredenheid en neemt afscheid van de klant		
	Totaal		

C: evaluatie

7	kan aangeven waar en waarom de activiteit wel en niet goed is gegaan		
8	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
9	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
10	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

D: beroepshouding

11	werkt planmatig		
12	werkt nauwgezet		
13	werkt netjes		
14	houdt rekening met eigen veiligheid en die van anderen		
15	heeft vlot werktempo		
16	werkt zelfstandig		
17	toont initiatief		
18	toont belangstelling voor de klant		
19	is vriendelijk voor de klant		
	Totaal		

Weging van de onderdelen en conclusie

Alle aspecten worden gescoord met 0 of 1, waarbij 0 = onvoldoende/twijfelachtig en 1 = voldoende/goed.

Voor de onderdelen voorbereiding (A), uitvoering (B) en evaluatie (C) kunnen in totaal 10 punten worden behaald. De leerling moet hier minimaal 7 punten halen (70%).

Voor het onderdeel beroepshouding (D) bedraagt het maximale aantal punten 9. De leerling moet hier minimaal 6 punten halen.

Dus:

- Onderdeel A, B, C = totaal 10 scorepunten, waarvan minimaal 7 behaald moeten worden.
- Onderdeel D = totaal 9 scorepunten, waarvan minimaal 6 behaald moeten worden.

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, B en C enerzijds en D anderzijds is niet mogelijk. Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij het niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

<p style="text-align: center;">Administratie VMBO en ROC Competentietoets 'Informatie opzoeken en verstrekken'</p>
--

Omschrijving competentie

De leerling kan zelfstandig informatie inwinnen voor en verstrekken aan externe klanten waarbij tevens aspecten van de beroepshouding zichtbaar worden. De informatie wordt gezocht in een administratieve zakelijke omgeving naar aanleiding van een concrete vraag.

Uitvoering

De leerling krijgt een verzoek van een klant om informatie op te zoeken in een informatiedrager (papieren of digitale versie) en deze informatie schriftelijk door te geven (in een brief of e-mail) aan die klant. De leerling (her)formuleert de zoekopdracht en beschrijft de taak die hieruit voortvloeit in een globaal werkplan.

De leerling voert zijn werkplan uit en rapporteert schriftelijk zijn bevindingen. De leerling bespreekt de resultaten met zijn opdrachtgever (klant). De leerling licht zijn handelen en de verkregen resultaten toe in een gesprek.

De beroepshouding blijkt uit:

- een planmatige aanpak,
- rekening houden met eigen veiligheid en die van anderen,
- vlot werktempo,
- zelfstandige aanpak,
- nauwgezet werken,
- initiatief nemen.

Beoordeling

De aspecten worden beoordeeld op een tweepuntsschaal.

U scoort 0 als het betreffende beoordelingsaspect onvoldoende of twijfelachtig is.

U scoort 1 als het betreffende beoordelingsaspect voldoende of goed is.

De weging van de onderdelen voorbereiding, uitvoering, evaluatie en beroepshouding vindt u na het beoordelingsinstrument.

De kolom 'Bijzonderheden' kunt u gebruiken voor aantekeningen voor een eventueel vervolg.

Instructie voor de leerling

Beoordeling van het onderdeel 'Informatie opzoeken en verstrekken'

Wat wordt beoordeeld?

Naar aanleiding van een vraag van een klant moet je informatie opzoeken. Je maakt eerst een plan. Daarin beschrijf je wat je gaat doen om de vraag te kunnen beantwoorden en waar je de informatie gaat zoeken. Daarna zoek je de gevraagde informatie op. Je stuurt de klant een brief of e-mail, waarin je hem of haar de gevraagde informatie geeft. Tot slot heb je een gesprekje met je begeleider. In dit gesprek zal je begeleider je vragen om de gevolgde aanpak en de resultaten toe te lichten.

Waar en door wie wordt beoordeeld?

Tijdens je stage word je door je stagebegeleider beoordeeld.

Wat moet je doen?

Je vaardigheden worden beoordeeld tijdens het uitvoeren van je activiteiten op je stage. Overleg met je begeleider wanneer de vraag om informatie van een klant als toets beoordeeld kan worden.

Nadat je de informatie hebt opgezocht en aan de klant gerapporteerd hebt, heb je een kort gesprek met je begeleider. In dit gesprek kijk je terug op hoe de activiteit is gegaan en wat je eventueel kunt verbeteren.

Waar let je begeleider op?

Je begeleider let op hoe je de activiteit voorbereidt en uitvoert.

Hij/zij let bovendien op je beroepshouding. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook beoordeeld wordt of je vlot, netjes en nauwgezet werkt. Ook het gesprek na afloop maakt deel uit van deze 'toets'.

Je begeleider heeft een formulier waarop precies staat waar hij/zij bij de beoordeling op let.

Als je dit formulier wilt, zien kun je het aan je begeleider vragen.

Beoordelingsinstrument

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
1	(her)formuleert correct en overeenkomstig de opdracht		
2	stelt een gestructureerd werkplan op (<i>werkschema in trefwoorden</i>)		
3	stelt een handelbaar werkplan op (<i>resultaatgericht</i>)		
4	verzamelt de juiste materialen ter voorbereiding op de uitvoering (<i>informatiedrager, briefsjabloon, adresgegevens opdrachtgever e.d.</i>)		
	Totaal		

B: uitvoering

5	zoekt op correcte (<i>gestructureerde</i>) wijze (<i>via inhoudsopgave, categorieën, alfabetisch e.d.</i>) naar de gevraagde informatie in de informatiedrager		
6	vindt alle gevraagde informatie in het gehanteerde medium		
7	neemt de gevonden gegevens foutloos over in eigen rapportage		
8	controleert de overgenomen gegevens op juistheid		
9	rapporteert schriftelijk in een (<i>talig</i>) correcte brief naar opdrachtgever		
10	rapporteert mondeling zakelijk (<i>beknopt, klantvriendelijk</i>) naar opdrachtgever		
11	gebruikt het tekstverwerkingsprogramma correct en voldoende snel		
12	typt blind binnen het tekstverwerkingsprogramma de rapportage (<i>brief</i>)		
13	geeft helder en overtuigend uitleg/toelichting aan de klant		
14	hanteert correct en doorzichtig taalgebruik		
15	voert een soepel en klantvriendelijk gesprek		
	Totaal		

C: evaluatie

16	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
17	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
18	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
19	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

D: beroepshouding

20	werkt planmatig		
21	houdt rekening met eigen veiligheid en die van anderen (<i>werkhouding, omgaan met apparatuur</i>)		
22	heeft vlot werktempo		
23	werkt zelfstandig		
24	toont initiatief		
25	werkt nauwgezet		
26	werkt netjes		
	Totaal		

Weging van de onderdelen en conclusie

Alle aspecten worden gescoord met 0 of 1, waarbij 0 = onvoldoende/twijfelachtig en 1 = voldoende/goed.

VMBO

Voor de onderdelen voorbereiding (A), uitvoering (B) en evaluatie (C) kunnen in totaal 19 punten worden behaald. De leerling moet hier minimaal 12 punten halen (63%).

Voor het onderdeel beroepshouding (D) bedraagt het maximale aantal punten 7. De leerling moet hier minimaal 4 punten halen.

Dus:

- Onderdeel A, B, C = totaal 19 scorepunten, waarvan minimaal 12 behaald moeten worden.
- Onderdeel D = totaal 7 scorepunten, waarvan minimaal 4 behaald moeten worden.

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, B en C enerzijds en D anderzijds is niet mogelijk. Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij het niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

ROC

Voor de onderdelen voorbereiding (A), uitvoering (B) en evaluatie (C) kunnen in totaal 19 punten worden behaald. De leerling moet hier minimaal 14 punten halen (74%).

Voor het onderdeel beroepshouding (D) bedraagt het maximale aantal punten 7. De leerling moet hier minimaal 5 punten halen.

Dus:

- Onderdeel A, B, C = totaal 19 scorepunten te behalen, waarvan minimaal 14 behaald moeten worden.
- Onderdeel D = totaal 7 scorepunten te behalen, waarvan minimaal 5 behaald moeten worden.

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, B en C enerzijds en D anderzijds is niet mogelijk. Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij het niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

Horeca ROC

Competentietoets 'Schillen, wassen, snijden'

Omschrijving competentie

De leerling kan zelfstandig in één of meer beroepscontexten verschillende schil-, was- en snijtechnieken van fruit, groente en/of vlees demonstreren waarbij tevens aspecten van de beroepshouding zichtbaar worden.

Uitvoering

De leerling kiest een taak waarin het bovenstaande tot uitdrukking komt en verzamelt en leest informatie over de taak ter voorbereiding. Indien slechts één aspect aan de orde komt, kan de toets bestaan uit verschillende momenten, waarin ook de andere aspecten aan bod komen.

Hij/zij schrijft een plan van aanpak waarin de verschillende stappen zijn aangegeven en voert de taak/taken uit. Na de uitvoering maakt de leerling de materialen schoon en ruimt alles op.

Na afloop van de taak vindt een evaluatiegesprek plaats. Dit gesprek maakt deel uit van de toets.

De beroepshouding blijkt uit:

- een planmatige aanpak,
- hygiënisch, nauwgezet en netjes werken,
- rekening houden met eigen veiligheid en die van anderen,
- vlot werktempo,
- zelfstandige aanpak,
- het tonen van initiatief.

Beoordeling

De aspecten worden beoordeeld op een tweepuntsschaal.

U scoort 0 als het betreffende beoordelingsaspect onvoldoende of twijfelachtig is.

U scoort 1 als het betreffende beoordelingsaspect voldoende of goed is.

Per activiteit (bijvoorbeeld wassen, snijden) beoordeelt u steeds de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie. Daarnaast wordt éénmaal een totaaloordeel gegeven over de beroepshouding.

De weging van de onderdelen voorbereiding, uitvoering, evaluatie en beroepshouding vindt u na de beoordelingsinstrumenten.

De kolom 'Bijzonderheden' kunt u gebruiken voor aantekeningen voor een eventueel vervolg.

Instructie voor de leerling

Beoordeling van het onderdeel 'Schillen, wassen, snijden'

Wat wordt beoordeeld?

Voor deze toets moet je je vaardigheid demonstreren in het schillen, wassen en snijden van groente, fruit en/of vlees.

Waar en door wie wordt beoordeeld?

Tijdens je stage word je door je stagebegeleider beoordeeld.

Wat moet je doen?

Je vaardigheden worden beoordeeld tijdens het uitvoeren van je activiteiten op je stage. Overleg met je begeleider wanneer je deze vaardigheden kunt oefenen en wanneer ze beoordeeld worden.

Nadat je de taken hebt uitgevoerd, heb je een kort gesprek met je begeleider. In dit gesprek kijk je terug op hoe de taken zijn gegaan en wat je eventueel kunt verbeteren.

Waar let je begeleider op?

Je begeleider let op hoe je de taken voorbereidt en uitvoert.

Hij/zij let bovendien op je beroepshouding. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook beoordeeld wordt of je vlot, zelfstandig en veilig werkt.

Ook het gesprek na afloop maakt deel uit van deze 'toets'.

Je begeleider heeft een formulier waarop precies staat waar hij/zij bij de beoordeling op let.

Als je dit formulier wilt zien, kun je het aan je begeleider vragen.

Dit beoordelingsinstrument kan vaker dan één maal gebruikt worden, met andere woorden: de drie verschillende vaardigheden hoeven niet in één sessie aan de orde te komen.

Snijden

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
1	vergewist zich ervan dat hij/zij weet wat hij/zij moet doen		
2	legt/zet de benodigde producten (groente, fruit, vlees) klaar		
3	legt de benodigde materialen in de juiste volgorde klaar		
4	controleert de materialen (<i>denk aan: controleren scherpste van de messen e.d</i>)		
	Totaal		

B: uitvoering

5	voert de handeling juist uit met betrekking tot de begeleidende hand (<i>denk aan: gekromde vingers op het product, duim achter de vingers, 'lopend' bewegen van de vingers</i>)		
6	voert de handeling uit met betrekking tot de snijdende hand (<i>denk aan: het plaatsen van de punt van het mes op de snijplank, het optillen van het mes, het cirkelvormig naar beneden drukken van het mes, het naar voren brengen van het mes, het herhalen van stap 1</i>)		
7	controleert het product		
8	controleert het materiaal		
9	gebruikt het juiste materiaal		
10	maakt materialen tussendoor schoon		
11	vraagt maximaal 1x hulp		
12	raadpleegt de instructie minder dan 3x		
	Totaal		

C: evaluatie

13	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
14	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
15	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
16	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Wassen

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
17	vergewist zich ervan dat hij/zij weet wat er verwacht wordt		
18	legt/zet de benodigde producten (groente, fruit) klaar		
19	legt de benodigde materialen in de juiste volgorde klaar		
20	controleert de materialen		
	Totaal		

B: uitvoering

21	gebruikt ruim water: 5x zoveel water als het product		
22	dompelt het product goed onder		
23	beweegt het product door het water		
24	verschoont het water bij vervuiling		
25	herhaalt die handelingen tot het water helder is		
26	controleert het product na het wassen op ongerechtigheid		
27	controleert het product op verwerkbaarheid		
28	werkt zodanig dat het product niet gekneusd wordt		
29	vraagt maximaal 1x hulp		
30	voert het wassen in de daarvoor geldende tijd uit		
	Totaal		

C: evaluatie

31	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
32	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
33	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
34	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Schillen

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
35	vergewist zich ervan dat hij/zij weet wat er verwacht wordt		
36	legt/zet de benodigde producten klaar		
37	legt de benodigde materialen in de juiste volgorde klaar		
38	controleert de materialen (<i>denk aan: controleren scherpte van de messen e.d</i>)		
	Totaal		

B: uitvoering

39	schilt het product met een (dun)schilmes dun en regelmatig		
40	draait het product regelmatig tijdens het schillen		
41	hanteert het zaagmesje/(dun)schilmesje op de juiste wijze		
42	voert het schillen in de daarvoor geldende tijd uit		
43	vraagt maximaal 1x hulp		
	Totaal		

C: evaluatie

44	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
45	geeft aan hoe eventuele verbeteringen gedaan kunnen worden		
46	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
47	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

D: beroepshouding

48	werkt planmatig		
49	werkt hygiënisch (<i>denk aan: handen schoonmaken, materiaal schoonmaken, materiaal en producten van elkaar scheiden</i>)		
50	houdt rekening met eigen veiligheid en die van anderen (<i>denk aan: mes terugleggen, mes op de juiste wijze gebruiken, materiaal wordt geordend teruggelegd, producten en schoonmaakmiddelen worden gescheiden</i>)		
51	werkt milieuvriendelijk (<i>denk aan: gooit niet onnodig veel product weg, scheidt de verschillende soorten afval, gebruikt niet onnodig afwasmiddel, gebruikt niet overvloedig water</i>)		
52	heeft vlot werktempo		
53	werkt zelfstandig (vraagt maximaal 1x hulp)		
54	toont initiatief		
55	werkt nauwgezet		
56	werkt netjes		
	Totaal		

Weging van de onderdelen en conclusie

Alle aspecten worden gescoord met 0 of 1, waarbij 0 = onvoldoende/twijfelachtig en 1 = voldoende/goed.

De leerling voert in het kader van deze toets drie activiteiten uit en kan dus maximaal 47 punten behalen voor de onderdelen A, B en C. De leerling moet hier minimaal 33 punten halen (70%).

Voor het onderdeel beroepshouding (D) bedraagt het maximale aantal punten 9. De leerling moet hier minimaal 7 punten halen.

Dus:

- Onderdeel A, B, C = totaal 47 scorepunten, waarvan minimaal 33 behaald moeten worden.
- Onderdeel D = totaal 9 scorepunten, waarvan minimaal 7 behaald moeten worden.

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, B en C enerzijds en D anderzijds is niet mogelijk. Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij het niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

<p style="text-align: center;">Zorghulp VMBO Competentietoets 'Verrichten van alledaagse schoonmaak- en onderhoudsactiviteiten' VMBO 3 en 4</p>

Omschrijving competentie

De leerling kan zelfstandig bij de zorgvrager en in overleg met de zorgvrager verschillende alledaagse schoonmaak- en onderhoudsactiviteiten verrichten.

Uitvoering

De uitvoering vindt plaats in de BPV. De activiteiten worden uitgevoerd in de kamer/woning van en in aanwezigheid van de zorgvrager. Het initiatief tot het uitvoeren van de activiteiten kan uitgaan van de zorgvrager, van de leerling of van de zorginstantie van de zorgvrager.

Onder alledaagse schoonmaak- en onderhoudsactiviteiten wordt verstaan: het wassen en zemen van ramen, het doen van de dagelijkse afwas, het stofzuigen en afstoffen, het verzorgen van de planten, het schoonmaken van het toilet, de wastafel e.d. Deze activiteiten worden afzonderlijk beoordeeld door de begeleider van de instelling. In het kader van deze toets worden drie van de vijf genoemde activiteiten beoordeeld. De stagebegeleider beslist welke drie.

De beroepshouding blijkt uit:

- een planmatige aanpak,
- hygiënisch, nauwgezet, netjes en vlot werken,
- milieuvriendelijk werken,
- rekening houden met eigen veiligheid en die van anderen,
- vriendelijkheid en het tonen van belangstelling voor de zorgvrager,
- zelfstandig werken en het tonen van eigen initiatief.

Beoordeling

De aspecten worden beoordeeld op een tweepuntsschaal.

U scoort 0 als het betreffende beoordelingsaspect onvoldoende of twijfelachtig is.

U scoort 1 als het betreffende beoordelingsaspect voldoende of goed is.

Per activiteit (bijvoorbeeld ramen wassen en zemen) wordt steeds de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie beoordeeld. Daarnaast wordt éénmaal een totaaloordeel gegeven over de beroepshouding.

De weging van de onderdelen voorbereiding, uitvoering, evaluatie en beroepshouding vindt u na de beoordelingsinstrumenten.

De kolom 'Bijzonderheden' kunt u gebruiken voor aantekeningen voor een eventueel vervolg.

Instructie voor de leerling

Beoordeling van het onderdeel 'Verrichten van alledaagse schoonmaak- en onderhoudsactiviteiten'

Wat wordt beoordeeld?

Alledaagse schoonmaak- en onderhoudsactiviteiten zijn: ramen wassen en zemen, afwassen, stofzuigen en afstoffen, het verzorgen van de planten, toilet en wastafel schoonmaken.

Waar en door wie wordt beoordeeld?

Tijdens je stage word je door je stagebegeleider beoordeeld.

Wat moet je doen?

Je vaardigheden worden beoordeeld tijdens het uitvoeren van je activiteiten op je stage. Je moet dus doen wat je altijd doet als je ramen wast of schoonmaakt. Na de schoonmaakactiviteit heb je een kort gesprek met je begeleider. In dit gesprek kijk je terug op hoe de activiteit is gegaan en wat je eventueel kunt verbeteren.

Waar let je begeleider op?

Je begeleider let op hoe je de activiteit voorbereidt en uitvoert. Hij/zij let bovendien op je beroepshouding. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook beoordeeld wordt of je vlot, netjes en veilig werkt en of je vriendelijk en beleefd omgaat met de zorgvrager. Ook het gesprek na afloop maakt deel uit van deze 'toets'.

Je begeleider heeft een formulier waarop precies staat waar hij/zij bij de beoordeling op let.

Als je dit formulier wilt zien, kun je het aan je begeleider vragen.

Beoordelingsinstrumenten

Wassen en zemen van de ramen

A: voorbereiding

Nr	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
1	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
2	overlegt met zorgvrager over de aanpak		
3	controleert de hulpmiddelen en benodigde materialen en maakt ze klaar voor gebruik		
4	neemt juiste voorzorgsmaatregelen om activiteiten veilig en zonder schade aan te richten te kunnen uitvoeren		
	Totaal		

B: uitvoering

5	voert de activiteiten vaardig en met voldoende tempo uit		
6	houdt contact met de zorgvrager		
7	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
8	ruimt netjes op		
9	zet alles weer terug op de oude plaats		
10	bergt hulpmiddelen weer op op de plaats waar ze horen		
	Totaal		

C: evaluatie

11	kan aangeven waar en waarom bepaalde activiteiten wel en niet goed zijn gegaan		
12	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
13	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
14	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Dagelijkse afwas

A: voorbereiding

Nr	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
15	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
16	overlegt met zorgvrager over de aanpak		
17	controleert de hulpmiddelen en benodigde materialen en maakt ze klaar voor gebruik		
18	neemt juiste voorzorgsmaatregelen om activiteiten veilig en zonder schade aan te richten te kunnen uitvoeren		
	Totaal		

B: uitvoering

19	voert de activiteiten vaardig en met voldoende tempo uit		
20	houdt contact met de zorgvrager		
21	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
22	ruimt netjes op		
23	zet alles weer terug op de oude plaats		
24	bergt hulpmiddelen weer op op de plaats waar ze horen		
	Totaal		

C: evaluatie

25	kan aangeven waar en waarom bepaalde activiteiten wel en niet goed zijn gegaan		
26	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
27	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
28	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Stofzuigen en afstoffen

A: voorbereiding

Nr	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
29	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
30	overlegt met zorgvrager over de aanpak		
31	controleert de hulpmiddelen en benodigde materialen en maakt ze klaar voor gebruik		
32	neemt juiste voorzorgsmaatregelen om activiteiten veilig en zonder schade aan te richten te kunnen uitvoeren		
	Totaal		

B: uitvoering

33	voert de activiteiten vaardig en met voldoende tempo uit		
34	houdt contact met de zorgvrager		
35	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
36	ruimt netjes op		
37	zet alles weer terug op de oude plaats		
38	bergt hulpmiddelen weer op op de plaats waar ze horen		
	Totaal		

C: evaluatie

39	kan aangeven waar en waarom bepaalde activiteiten wel en niet goed zijn gegaan		
40	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
41	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
42	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Verzorgen van de planten

A: voorbereiding

Nr	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
29	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
30	overlegt met zorgvrager over de aanpak		
31	controleert de hulpmiddelen en benodigde materialen en maakt ze klaar voor gebruik		
32	neemt juiste voorzorgsmaatregelen om activiteiten veilig en zonder schade aan te richten te kunnen uitvoeren		
	Totaal		

B: uitvoering

33	voert de activiteiten vaardig en met voldoende tempo uit		
34	houdt contact met de zorgvrager		
35	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
36	ruimt netjes op		
37	zet alles weer terug op de oude plaats		
38	bergt hulpmiddelen weer op op de plaats waar ze horen		
	Totaal		

C: evaluatie

39	kan aangeven waar en waarom bepaalde activiteiten wel en niet goed zijn gegaan		
40	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
41	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
42	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Schoonmaken toilet, wastafel e.d.

A: voorbereiding

Nr	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
29	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
30	overlegt met zorgvrager over de aanpak		
31	controleert de hulpmiddelen en benodigde materialen en maakt ze klaar voor gebruik		
32	neemt juiste voorzorgsmaatregelen om activiteiten veilig en zonder schade aan te richten te kunnen uitvoeren		
Totaal			

B: uitvoering

33	voert de activiteiten vaardig en met voldoende tempo uit		
34	houdt contact met de zorgvrager		
35	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
36	ruimt netjes op		
37	zet alles weer terug op de oude plaats		
38	bergt hulpmiddelen weer op op de plaats waar ze horen		
Totaal			

C: evaluatie

39	kan aangeven waar en waarom bepaalde activiteiten wel en niet goed zijn gegaan		
40	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
41	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
42	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
Totaal			

D: beroepshouding

43	werkt planmatig		
44	werkt hygiënisch		
45	werkt nauwgezet		
46	werkt netjes		
47	heeft vlot werktempo		
48	werkt milieuvriendelijk (<i>denk aan: verantwoord gebruik van schoonmaakmiddelen</i>)		
49	houdt rekening met eigen veiligheid en die van anderen		
50	is vriendelijk		
51	toont belangstelling voor de zorgvrager		
52	werkt zelfstandig		
53	toont initiatief		
Totaal			

Weging van de onderdelen en conclusie

Alle aspecten worden gescoord met 0 of 1, waarbij 0 = onvoldoende/twijfelachtig en 1 = voldoende/goed.

Voor de onderdelen voorbereiding (A), uitvoering (B) en evaluatie (C) kan per schoonmaakactiviteit 14 punten worden behaald. De leerling voert in het kader van deze toets drie schoonmaakactiviteiten uit en kan dus maximaal 42 punten behalen voor de onderdelen A, B en C.

De leerling moet hier minimaal 26 punten halen (62%).

Voor het onderdeel beroepshouding (D) bedraagt het maximale aantal punten 11.

De leerling moet hier minimaal 7 punten halen.

Dus:

- Onderdeel A, B, C = totaal 42 scorepunten, waarvan minimaal 26 behaald moeten worden.
- Onderdeel D = totaal 11 scorepunten, waarvan minimaal 7 behaald moeten worden.

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, B en C enerzijds en D anderzijds is niet mogelijk. Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij het niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

Zorghulp VMBO Competentietoets 'Bieden van hulp bij alledaagse activiteiten' VMBO 3 en 4

Omschrijving competentie

De leerling kan de hulpvraag signaleren en onder begeleiding aan de zorgvrager gepaste hulp bieden bij alledaagse activiteiten, waarbij de zorgvrager hulp nodig heeft, zowel in de vorm van hulpmiddelen als in de vorm van personen.

Uitvoering

De verschillende activiteiten worden in de BPV uitgevoerd. Het initiatief tot het uitvoeren van de activiteiten kan uitgaan van de zorgvrager, van de deelnemer of van de zorginstantie van de zorgvrager.

Onder alledaagse activiteiten worden onder meer verstaan: opstaan of naar bed gaan, wassen, aan- en uitkleden, eten en drinken, uitvoeren van eenvoudige handelingen. Deze activiteiten worden afzonderlijk beoordeeld door de begeleider van de instelling. In het kader van deze toets worden drie van de vijf genoemde activiteiten beoordeeld. De stagebegeleider beslist welke drie .

De beroepshouding blijkt uit:

- een planmatige aanpak,
- hygiënisch, nauwgezet, netjes en vlot werken,
- milieuvriendelijk werken,
- rekening houden met eigen veiligheid en die van anderen,
- vriendelijkheid en het tonen van belangstelling voor de zorgvrager,
- zelfstandig werken en het tonen van eigen initiatief.

Beoordeling

De aspecten worden beoordeeld op een tweepuntsschaal.

U scoort 0 als het betreffende beoordelingsaspect onvoldoende of twijfelachtig is.

U scoort 1 als het betreffende beoordelingsaspect voldoende of goed is.

Per activiteit (bijvoorbeeld helpen met wassen) wordt steeds de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie beoordeeld. Daarnaast wordt éénmaal een totaaloordeel gegeven over de beroepshouding.

De weging van de onderdelen voorbereiding, uitvoering, evaluatie en beroepshouding vindt u na het beoordelingsinstrument.

De kolom 'Bijzonderheden' kunt u gebruiken voor aantekeningen voor een eventueel vervolg.

Instructie voor de leerling

Beoordeling van het onderdeel 'Bieden van hulp bij alledaagse activiteiten'

Wat wordt beoordeeld?

Alledaagse activiteiten zijn:

opstaan of naar bed gaan, wassen, aan- en uitkleden, eten en drinken, uitvoeren van eenvoudige handelingen.

Waar en door wie wordt beoordeeld?

Tijdens je stage word je door je stagebegeleider beoordeeld.

Wat moet je doen?

Je vaardigheden worden beoordeeld tijdens het uitvoeren van je activiteiten op je stage. Je moet dus doen wat je altijd doet als je een zorgvrager ergens mee helpt. Na de activiteit heb je een kort gesprek met je begeleider. In dit gesprek kijk je terug op hoe de activiteit is gegaan en wat je eventueel kunt verbeteren.

Waar let je begeleider op?

Je begeleider let op hoe je de activiteit voorbereidt en uitvoert.

Hij/zij let bovendien op je beroepshouding. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook beoordeeld wordt of je vlot, netjes en veilig werkt, of je vriendelijk en beleefd omgaat met de zorgvrager.

Ook het gesprek na afloop maakt deel uit van deze 'toets'.

Je begeleider heeft een formulier waarop precies staat waar hij/zij bij de beoordeling op let.

Als je dit formulier wilt zien, kun je het aan je begeleider vragen.

Beoordelingsinstrumenten

Helpen bij opstaan of naar bed gaan

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
1	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
2	legt eerst contact met de zorgvrager		
3	stelt juiste vragen aan de zorgvrager		
4	controleert eventuele hulpmiddelen en zet ze op de juiste plaats		
	Totaal		

B: uitvoering

5	neemt juiste plaats en positie in om te kunnen helpen		
6	geeft duidelijke instructie/uitleg aan zorgvrager over de verschillende handelingen/stappen		
7	biedt de hulp op de voorgeschreven wijze		
8	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
9	gaat voorzichtig en veilig met de zorgvrager om		
10	vraagt regelmatig naar welbevinden van de zorgvrager		
11	houdt rekening met de eigen mogelijkheden van de zorgvrager		
12	ruimt netjes op en zet alles weer op oorspronkelijke plaats		
	Totaal		

C: evaluatie

13	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
14	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
15	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
16	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Helpen bij wassen

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
17	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
18	legt eerst contact met de zorgvrager		
19	stelt juiste vragen aan de zorgvrager		
20	controleert eventuele hulpmiddelen en zet ze op de juiste plaats		
	Totaal		

B: uitvoering

21	neemt juiste plaats en positie in om te kunnen helpen		
22	geeft duidelijke instructie/uitleg aan zorgvrager over de verschillende handelingen/stappen		
23	biedt de hulp op de voorgeschreven wijze		
24	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
25	gaat voorzichtig en veilig met de zorgvrager om		
26	vraagt regelmatig naar welbevinden van de zorgvrager		
27	houdt rekening met de eigen mogelijkheden van de zorgvrager		
28	ruimt netjes op en zet alles weer op oorspronkelijke plaats		
	Totaal		

C: evaluatie

29	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
30	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
31	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
32	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Helpen bij aan- of uitkleden

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
33	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
34	legt eerst contact met de zorgvrager		
35	stelt juiste vragen aan de zorgvrager		
36	controleert eventuele hulpmiddelen en zet ze op de juiste plaats		
	Totaal		

B: uitvoering

37	neemt juiste plaats en positie in om te kunnen helpen		
38	geeft duidelijke instructie/uitleg aan zorgvrager over de verschillende handelingen/stappen		
39	biedt de hulp op de voorgeschreven wijze		
40	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
41	gaat voorzichtig en veilig met de zorgvrager om		
42	vraagt regelmatig naar welbevinden van de zorgvrager		
43	houdt rekening met de eigen mogelijkheden van de zorgvrager		
44	ruimt netjes op en zet alles weer op oorspronkelijke plaats		
	Totaal		

C: evaluatie

45	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
46	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
47	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
48	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Helpen bij eten en drinken

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
33	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
34	legt eerst contact met de zorgvrager		
35	stelt juiste vragen aan de zorgvrager		
36	controleert eventuele hulpmiddelen en zet ze op de juiste plaats		
	Totaal		

B: uitvoering

37	neemt juiste plaats en positie in om te kunnen helpen		
38	geeft duidelijke instructie/uitleg aan zorgvrager over de verschillende handelingen/stappen		
39	biedt de hulp op de voorgeschreven wijze		
40	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
41	gaat voorzichtig en veilig met de zorgvrager om		
42	vraagt regelmatig naar welbevinden van de zorgvrager		
43	houdt rekening met de eigen mogelijkheden van de zorgvrager		
44	ruimt netjes op en zet alles weer op oorspronkelijke plaats		
	Totaal		

C: evaluatie

45	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
46	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
47	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
48	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

Helpen bij het uitvoeren van eenvoudige handelingen

A: voorbereiding

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
33	signaleert de hulpvraag tijdig en juist		
34	legt eerst contact met de zorgvrager		
35	stelt juiste vragen aan de zorgvrager		
36	controleert eventuele hulpmiddelen en zet ze op de juiste plaats		
	Totaal		

B: uitvoering

37	neemt juiste plaats en positie in om te kunnen helpen		
38	geeft duidelijke instructie/uitleg aan zorgvrager over de verschillende handelingen/stappen		
39	biedt de hulp op de voorgeschreven wijze		
40	reageert adequaat op verbale en non-verbale signalen van de zorgvrager		
41	gaat voorzichtig en veilig met de zorgvrager om		
42	vraagt regelmatig naar welbevinden van de zorgvrager		
43	houdt rekening met de eigen mogelijkheden van de zorgvrager		
44	ruimt netjes op en zet alles weer op oorspronkelijke plaats		
	Totaal		

C: evaluatie

45	kan aangeven waar en waarom bepaalde aspecten wel en niet goed zijn gegaan		
46	geeft aan hoe eventuele verbeteringen bereikt kunnen worden		
47	gebruikt hierbij het juiste vakjargon		
48	getuigt van voldoende vakinhoudelijk inzicht		
	Totaal		

D: beroepshouding

	Omschrijving		Bijzonderheden
49	werkt planmatig		
50	werkt hygiënisch		
51	werkt nauwgezet		
52	werkt netjes		
53	heeft vlot werktempo		
54	werkt milieuvriendelijk (<i>denk aan: verantwoord gebruik van schoonmaakmiddelen</i>)		
55	houdt rekening met veiligheid van zichzelf en anderen		
56	is vriendelijk		
57	toont belangstelling voor zorgvrager		
58	werkt zelfstandig		
59	toont eigen initiatief		
	Totaal		

Weging van de onderdelen en conclusie

Alle aspecten worden gescoord met 0 of 1, waarbij 0 = onvoldoende/twijfelachtig en 1 = voldoende/goed.

Voor de onderdelen voorbereiding (A), uitvoering (B) en evaluatie (C) kan per activiteit 16 punten worden behaald. De leerling voert in het kader van deze toets drie activiteiten uit en kan dus maximaal 48 punten behalen voor de onderdelen A, B en C.

De leerling moet hier minimaal 29 punten halen (60%).

Voor het onderdeel beroepshouding (D) bedraagt het maximale aantal punten 11.

De leerling moet hier minimaal 7 punten halen.

Dus:

- Onderdeel A, B, C = totaal 48 scorepunten, waarvan minimaal 29 behaald moeten worden.
- Onderdeel D = totaal 11 scorepunten, waarvan minimaal 7 behaald moeten worden.

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, B en C enerzijds en D anderzijds is niet mogelijk. Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij het niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

6 Brancheoverstijgende competentietoets

Zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven, behoren competentietoetsen in een context plaats te vinden. Dat zou betekenen dat een toets eigenlijk niet brancheoverstijgend kan zijn. Toch zijn er situaties denkbaar waarin het gebruik van een dergelijke toets verdedigbaar en zelfs wenselijk is. Het gaat dan bijvoorbeeld om het toetsen van overkoepelende sleutelvaardigheden die in meer branches voorkomen. Dat levert tijdwinst op en brengt leerlingen minder vaak in een toetssituatie die stress kan oproepen. Op basis van deze overwegingen is een brancheoverstijgende competentietoets ontwikkeld. We raden u aan deze toets te beschouwen als een checklist; onderdelen daarvan kunt u in per branche verschillende competentietoetsen opnemen.

Competentietoets VMBO en ROC voor de branches horeca en zorg

Als basis voor deze competentietoets zijn geen taakopdrachten gebruikt, maar de overkoepelende aspecten van beroepscompetenties/beroepshoudingen.

Deze overkoepelende aspecten zijn:

- plannen en organiseren/planmatig werken,
- omgaan met deadlines,
- prioriteiten stellen,
- communiceren,
- omgaan met emoties en gevoelens,
- samenwerken,
- omgaan met problemen,
- voor jezelf opkomen,
- hygiënisch werken,
- milieuvriendelijk werken/milieubewust werken,
- veilig werken,
- volgens Arbo-norm werken,
- zelfstandig werken,
- initiatief tonen,
- belangstelling tonen,
- gemotiveerd werken/motivatie tonen,
- netjes werken,
- zelfverzekerd werken,
- professioneel werken/professionele houding tonen,

- kunnen reflecteren (als onderdeel van leervaardigheden),
- vakkundig werken,
- vlot werktempo,
- vriendelijk werken,
- zorgvuldigheid.

Voor de werkbaarheid is het noodzakelijk de genoemde aspecten samen te voegen. Dit betekent dan:

- **communiceren** (waarin je aantoont om te kunnen gaan met emoties, gevoelens, problemen en daarbij voor jezelf opkomt en vriendelijk blijft),
- **plannen en organiseren** (waarin je aantoont te kunnen samenwerken, vlot en zorgvuldig te kunnen werken, planmatig te kunnen werken, om te kunnen gaan met deadlines, prioriteiten te kunnen stellen),
- **milieubewust werken**,
- **veilig werken** (eigen veiligheid en die van anderen, Arbo),
- **professioneel werken** (waarin je aantoont zelfstandig te zijn, initiatief neemt, gemotiveerd, netjes, zelfverzekerd en vakkundig werkt),
- **reflecteren** (waarin je aantoont van het uitgevoerde traject te leren/hebben geleerd).

Omschrijving competentie

De leerling kan competent genoemd worden in de branches horeca en zorghulp als hij op een vriendelijke manier communiceert, zijn werkzaamheden goed plant, veilig, milieubewust en professioneel werkt en daarbij blijkt geeft van het proces te leren.

Uiteraard hoort bij het competent zijn ook dat hij de vakkennis professioneel gebruikt.

Dat laatste aspect komt in deze competentietoets niet aan de orde, maar zal in een andere toets onderzocht moeten worden.

Uitvoering

De uitvoering vindt plaats tijdens een stage als de leerling een bepaalde opdracht uitvoert. Dit kan iedere opdracht zijn, als die maar aan het eind van de stageperiode valt, er al een aantal opdrachten zijn uitgevoerd tijdens het leerproces en er (competentie)beoordelingen hebben plaatsgevonden.

De beoordeling gebeurt door de praktijkbegeleider.

Instructie voor de leerling

Beoordeling van de competentie: zorg hulp en horeca-assistent.

Wat wordt beoordeeld?

In deze eindopdracht wordt beoordeeld of je vriendelijk met mensen omgaat, je werk goed plant en veilig, milieubewust en professioneel werkt.

Waar en door wie wordt beoordeeld?

Tijdens je stage word je in de eindfase beoordeeld door je stagebegeleider.

Wat moet je doen?

In tegenstelling tot de andere opdrachten, werk je niet volgens een opdrachtenkaart, maar krijg je een mondelinge of schriftelijke eindopdracht die je zo goed mogelijk uitvoert volgens alles wat je tijdens je stage(s) hebt geleerd.

Waar let je begeleider op?

Je begeleider let op hoe je de eindopdracht voorbereidt en uitvoert. Hij/zij let hierbij vooral op je beroepshouding. Dat betekent dat vooral beoordeeld wordt of je vlot, precies en veilig werkt en of je vriendelijk omgaat met andere personen. Ook het gesprek na afloop maakt deel uit van deze 'toets'.

Je begeleider heeft een formulier waarop precies staat waar hij/zij bij de beoordeling op let.

Als je dit formulier wilt zien, kun je het aan je begeleider vragen.

Beoordelingsinstrumenten

A: communiceren

	Omschrijving	0 of 1	Bijzonderheden
1	geeft op een vriendelijke manier uitleg		
2	gebruikt het Nederlands volgens vereiste niveau		
3	laat in zijn gedrag zien rekening te houden met gevoelens		
4	toont op een beheerste manier eigen emoties		
5	doorziet problemen en reageert vakkundig		
6	lost problemen op zonder zichzelf weg te cijferen		
7	communiceert soepel met maximaal éénmaal 'eh' per zin		
8	geeft structuur aan communicatie		
	Totaal		

B: plannen en organiseren

			Bijzonderheden
9	maakt een planning van de activiteiten of heeft die gemaakt		
10	laat zien een onderlinge taakverdeling te hebben		
11	werkt zorgvuldig		
12	werkt vlot		
13	kan omgaan met deadlines		
14	stelt prioriteiten		
	Totaal		

C: milieubewust werken

			Bijzonderheden
15	verbruikt/verspilt geen onnodige materialen		
16	kiest of vraagt om duurzame materialen		
17	verbruikt geen onnodige energie		
18	scheidt afvalstromen		
	Totaal		

D: veilig werken

			Bijzonderheden
19	voorkomt het ontstaan van risicovolle situaties		
20	neemt verantwoorde risico's in het belang van eigen veiligheid		
21	neemt verantwoorde risico's in het belang van andermans veiligheid		
22	houdt rekening met Arbo-eisen		
23	werkt hygiënisch		
24	ruimt materialen op		
	Totaal		

E: professioneel werken

25	werkt vakkundig		Bijzonderheden
27	werkt zelfverzekerd		
28	werkt gemotiveerd		
29	toont de vereiste mate van zelfstandigheid		
30	toont initiatief		
31	werkt netjes		
	Totaal		

F: reflecteren

32	laat door een andere aanpak zien van fouten te leren		Bijzonderheden
33	geeft aan hoe een volgende keer te handelen		
34	geeft aan wat goed ging en wat fout		
	Totaal		

Weging van de onderdelen en conclusie

Alle aspecten worden gescoord met 0 of 1, waarbij 0 = onvoldoende/twijfelachtig en 1 = voldoende/goed.

Voor de onderdelen A, D en E kunnen maximaal 20 punten worden behaald. De leerling moet hier minimaal 14 punten halen (70%). Voor de onderdelen B, C en F kunnen maximaal 13 punten worden behaald. De leerling moet hier minimaal 8 punten halen (61%).

Onderlinge compensatie van de onderdelen A, D en E enerzijds en B, C en F anderzijds is niet mogelijk.

Als een deelnemer voldoet aan de genoemde minimale eisen, is hij geslaagd. Bij niet voldoen aan één van de onderdelen is de deelnemer gezakt.

Literatuurlijst

Beirendonck, L. van, (1999). *Beoordelen en ontwikkelen van competenties: assessment centers, development centers en aanverwante technieken*. Leuven: Acco.

Bergenhengouwen, G. (1998). *Kerncompetenties, competenties en competentieontwikkeling*. In: Opleiders in Organisaties, Capita Selecta, nr. 36. Kessels, Smit, Paps-Talen (red).

Berkel, H. van (1999). *Zicht op toetsen; toetsconstructie in het hoger onderwijs*. Assen: Van Gorcum.

Bie, D. de (2000). *Een gewichtig tussenstation*. Toetsen en het beoordelen van competenties in dienst van het leren. *Onderwijs en Gezondheidszorg*, 24, 2, p. 15-17.

Bos, E.S. (1998). *Competentie; verheldering van een begrip*. OTEC rapport 98/R01. Heerlen: Open Universiteit.

Jochems, W. en Schlusmans, K. (1999). *Competentiegericht onderwijs in een elektronische leeromgeving*. In: *Competentiegerichte leeromgevingen (2)* Schlusmans, Slotman, Nagtegaal, Kinkhorst (red). Utrecht: Lemma.

Onstenk, J. (2000). *Brede vakbekwaamheid als leerdoel*. In: *Op zoek naar een krachtige beroepsgerichte leeromgeving; fundamenten voor een onderwijs-concept voor de bve-sector*. Onstenk (red.). 's Hertogenbosch: Cinop.

Simons, P.R. (1999). *Competentiegerichte leeromgevingen in organisaties en hoger beroepsonderwijs*. In: *Competentiegerichte leeromgevingen (2)* Schlusmans, Slotman, Nagtegaal, Kinkhorst (red). Utrecht: Lemma.

Schipper, E., Jie a Joen, N. en Kleer, E. de (1999). *Nederlands Tijdschrift voor Bedrijfsopleidingen*, november.

Wiggins, G. (1998). *Educative Assessment; Designing Assessments to Inform and Improve Student Performance*. San Francisco: Jossey Bass Publishers.